

Getrainde speurhonden tonen **bunzings** aan

Bunzing, hermelijn en wezel staan in Nederland onder druk en hebben in de meeste provincies een beschermde status. Tot nu toe worden meestal wildcamera's ingezet om de aanwezigheid van kleine marters aan te tonen. De cameramethodiek is echter tijdrovend, bewerkelijk en niet 100 % betrouwbaar. Dit betekent in de praktijk dat (kleine) marterachtigen met wildcamera's gemist kunnen worden. Getrainde speurhonden kunnen hier iets aan toevoegen.

Tekst **Jan Reuvekamp, John Rozema, Edo van Uchelen, Mariska Snelleman**

De inzet van zogeheten wild-detectiehonden is een efficiënte en niet-invasieve inventarisatiemethode voor het aantonen van de aanwezigheid van verschillende doelsoorten voor natuurmonitoring. Vooral bij de monitoring van soorten met een verborgen levensstijl zouden honden handig kunnen zijn (o.a. Thomas et al., 2020). Meerdere onderzoeken laten zien dat een combinatie van detectietechnieken de meest effectieve en kosten-efficiënte manier kan zijn voor het aantonen van een doelsoort (o.a. Garden et al., 2007). In het buitenland worden speurhonden al met veel succes ingezet om de aanwezigheid van marterachtigen aan te tonen (Sheehy et al., 2014; Zielinski et al., 2020; Reindl-Thompson et al., 2006). Ook in België zijn al haalbaarheidsstudies uitgevoerd naar de toepasbaarheid van speurhonden bij het vinden van martersoorten (Stockman, 2019). In Nederland staat de toepassing van wild-detectiehonden voor marterinventarisaties nog in de kinderschoenen. Om hier verandering in te brengen hebben wij een vrijwilligersprogramma opgezet waarbij een professionele speurhondentrainer hondenteams heeft getraind om bunzingen op te sporen met bunzinguitwerpselen als geurbron.

Methodie

Speurhondentrainer Jan Reuvekamp heeft drie vrijwilligers met drie honden geselecteerd om deel

te nemen aan de training. Het trainingsmateriaal (bunzinguitwerpselen) was afkomstig van wildopvangcentra, van bunzingen van verschillend geslacht en leeftijd, waardoor de honden leerden te 'generaliseren'. Het trainen met uitwerpselen van dieren uit dierentuinen of opvangcentra is een beproefde methode; speurhonden kunnen hiermee succesvol de doelgeur in het wild vinden (DeMatteo et al., 2009).

Resultaten

Tussen mei 2022 en november 2023 is een trainingsprotocol opgesteld, zijn speurhonden getraind en zijn drie veldtests uitgevoerd ¹. De moeilijkheidsgraad voor de hondenteams werd geleidelijk opgevoerd: van een eenvoudige opzet naar een zoeksituatie op een terrein dat lijkt op de natuurlijke habitat van de bunzing. De drie hondenteams lukte het in een dubbelblinde setting alle verstopte bunzinguitwerpselen te vinden tijdens die eindtest. Ook bleken de speurhonden de uitwerpselen van bunzingen van andere marterachtigen zoals steenmarter, fret en wezel te kunnen onderscheiden. Deze precisie is noodzakelijk wanneer honden zoeken in een habitat waar uitwerpselen van verwante soorten aanwezig kunnen zijn en waarbij de vondst niet altijd visueel te onderscheiden is van andere uitwerpselen (Kerley & Salkina, 2007). Het protocol leverde betrouwbare speurhonden op. In drie eindtesten op plekken in de natuur waarvan we vooraf wisten dat bunzing aanwezig was, werd de soort daadwerkelijk door de honden aangetoond. De honden werkten te allen tijde aangelijnd.

Drie testen in de natuur:

Aan de hand van recente waarnemingen (minder dan een maand oud) hebben we drie locaties in de natuur geselecteerd.

Casus 1

Op de grens van Overijssel en Gelderland gaf een boswachter aan dat er een bunzing in een groot bosperceel verbleef. De exacte verblijfplaats was onbekend. Drie getrainde honden hebben het perceel systematisch afgezocht. Op een van de locaties waar de honden bunzingpoep vonden, werd een paar dagen later met behulp van een

studie van Stockman (2019) melding van maakt bij boommarter- en otterinventarisaties in België, zoals de drang van honden om de uitwerpselen aan te raken of zelfs op te eten, zijn door ons niet ervaren. Ook de overstap naar het zoeken in reële omstandigheden, bracht volgens Stockman verschillende moeilijkheden met zich mee. Met ons trainingsprotocol werden de honden voorbereid op een reële zoeksituatie door hen stapsgewijs te leren zoeken in een omgeving die lijkt op de natuurlijke habitat. Daardoor leerden de honden omgaan met afleidingsgeuren van de verschillende soorten flora en fauna die aanwezig zijn. Het aantonen van de aanwezigheid van bunzing of andere (kleine) marterachtigen met speurhonden biedt, vergeleken met het gebruik van wildcamera's, drie grote voordelen:

1. De methode is niet-invasief en er is geen lokmiddel nodig. Het kan, anders dan met wildcamera's, uitgevoerd worden met een aangelijnde hond vanaf de paden.
2. Er is geen kans dat honden worden gestolen, zoals met wildcamera's vaak wel het geval is.
3. De methode is goedkoop en snel: een eenmalig veldbezoek is voldoende en er kan een groot gebied worden afgezocht.

De door ons ontwikkelde methode kan dan ook gebruikt gaan worden - al dan niet als aanvulling op regulier onderzoek met wildcamera's - om bunzings en andere (kleine) marterachtigen aan te tonen.

Dankwoord

Boven alles dank aan Berlinda Bodde, Danielle Bremmer en Alice Staal voor hun vrijwillige inzet met hun honden. We zijn ook veel dank verschuldigd aan het Duitse Iltishilfe en Wildopvang De Toevlucht in Amsterdam voor het verzamelen en opsturen van bunzinguitwerpselen. ■

Jan Reuvekamp, reuvekamp.jan@gmail.com
Reuvekamp advies en dienstverlening

John Rozema en Edo van Uchelen
Marterstichting

Mariska Snelleman
Conservation Dog Service

Hond	Veld 1		Veld 2	
	Mestmonsters gevonden (n=2)	Zoekduur in minuten	Mestmonsters gevonden (n=3)	Zoekduur in minuten
Polly	ja	8	ja	8
Otchum	ja	10	ja	10
Kina	ja	9	ja	9

2

wildcamera de aanwezigheid van een bunzing bevestigd.

Casus 2

Via waarneming.nl was er een zichtmelding van een bunzing in een sportpark in de buurt van Rotterdam. Een hondengeleider ging samen met haar hond ter plaatse zoeken. De hond gaf bij een vuilcontainer aan de geur te ruiken. Toevallig kwam de geleider de melder tegen, die aangaf dat de betreffende bunzing dood was en dat het dode dier in de vuilcontainer was gestopt. Het is dan ook aannemelijk dat de hond door het trainen met bunzinguitwerpselen ook andere geurcomponenten van de doelsoort in het wild is gaan herkennen.

Casus 3

In Zuidwest-Drenthe bevindt zich een fotohut, waar elke nacht een of twee bunzings langskomen. De dieren verblijven overdag ergens in het aangrenzende bos. Een hondengeleider zocht samen met haar hond over het fietspad en de paden het bos af. De hond gaf de aanwezigheid van bunzing aan bij een takkenhoop waar ook wij uiteindelijk het karakteristieke bunzingluchtje roken.

Discussie en conclusie

Met deze haalbaarheidsstudie tonen wij aan dat het voor honden mogelijk is om, met een hoge betrouwbaarheid, bunzingen te vinden en te herkennen, zowel in een gecontroleerde als in een natuurlijke omgeving. De problemen waar de haalbaarheids-

1 Vrijwilliger doet een veldtest met een getrainde speurhond. (Foto: Danielle Bremmer)

2 De resultaten van een van de drie veldtesten.

Literatuur

De literatuurlijst van dit artikel vindt u door deze QR-code te scannen, of bij de online versie van dit artikel: <https://delevendenatuurmagazine.nl/nummer-04-2024/samenvatting-wiu-speurhonden/>

Werk in uitvoering Speurhonden

Literatuur bij Werk in Uitvoering Speurhonden

Dematteo, K.E., M.A. Rinas, M.M. Sede, B.Davenport, C.F. Argüelles, K. Lovett & P.G. Parker, 2009. Detection Dogs: An Effective Technique for Bush Dog Surveys. *The Journal of Wildlife Management*, 73(8), 1436–1440. <https://doi.org/10.2193/2008-545>

Kerley, L.L. & Salkina, G.P. (2007), Using Scent-Matching Dogs to Identify Individual Amur Tigers from Scats. *The Journal of Wildlife Management*, 71: 1349-1356. <https://doi.org/10.2193/2006-361>

Reindl-Thompson, S.A., J.A. Shivik, A. Whitelaw, A. Hurt & K.F. Higgins, 2006. Efficacy of Scent Dogs in Detecting Black-Footed Ferrets at a Reintroduction Site in South Dakota. *Wildlife Society Bulletin* 34; 1435-1439. [https://doi.org/10.2193/0091-7648\(2006\)34\[1435:EOSDID\]2.0.CO;2](https://doi.org/10.2193/0091-7648(2006)34[1435:EOSDID]2.0.CO;2)

Sheehy, E., D.B. O'Meara, C. O'Reilly, A. Smart & C. Lawton, 2014. A noninvasive approach to determining pine marten abundance and predation. *European Journal of Wildlife Research* 60; 223–236. <https://doi.org/10.1007/s10344-013-0771-2>

Stockmans, B. (2019): Training ecological search dog teams. Obstacles and success factors in the INBO project. Final dissertation Agro- and Biotechnology, major in Animal Care, Odisee 2018-2019

Thomas, M. L., L. Baker, J.R. Beattie & A.M. Baker, 2020. Determining the efficacy of camera traps, live capture traps, and detection dogs for locating cryptic small mammal species. *Ecol. Evol.* 10; 1054–68. <https://doi.org/10.1002/ece3.5972>.

Zielinski, W.J., M.A. Linnell, M.K. Schwartz & K. Pilgrim, 2020. Exploiting the winter trophic relationship between weasels (*Mustela* spp.) and their microtine prey as a survey method for weasels in meadow ecosystems. *Northwest Science* 93; 185–192. <https://doi.org/10.3955/046.093.0303>